EMBARGO TOT ZATERDAG- 23 MEI 12.00 UUR.

Mr.H.van Riel - V.V.D. - 23 mei 1970 - Stadsgehoorzaal Leiden.

Mevrouw de Presidente.

Het was dunkt mij een uitstekende gedachte van U onze partij in haar algemeenheid tegen deze dag in Leiden bijeen te roepen.

Degenen immers die met U, en in concreto mag ik wel zeggen onder U, het voorrecht hebben een bepaalde leiding aan het liberale politieke denken en handelen te geven wordt in dezer voege de gelegenheid geboden een tussentijdse balans op te maken en - daar zullen de meeste aanwezigen verwachtend naar uitzien - een enkel woord over de toekomst te laten vallen.

Laat ik beginnen met te zeggen dat mevrouw van Someren zieh heeft ontpopt als de bijzonder bekwame en initiatiefrijke chef van ons liberale-bedrijf. Chef in den modernen zin van het woord: er is inspraak, al worden aan de kwaliteit van die inspraak, gelukkig dacht ik, hoge eisen gesteld.

Zo er kansen voor ons zijn om snel te groeien, het zal niet aan haar, die op de hoofdplaats voor het beleid der partij ver- antwoordelijk is, liggen wanneer van die kansen geen succesvol gebruik gemaakt wordt.

De verkiezingen voor de Provinciale Staten hebben uitgewezen dat wij beter dan weihaast alle anderen in de markt liggen. Wanneer ik in aanmerking neem dat wij een geconsolideerde partij zijn met een lange geschiedenis van voor- en tegenslagen, van verstandig en ook wel eens minder verstandig ageren, van echte resultaten en echte teleurstellingen, kortom, zonder het décor van nieuwheid, opwinding en maagdelijke onbevlektheid, durf ik te stellen: in feite zelfs beter dan D'66.

Deze curieuze groepering, die mijn persoonlijke Sympathie altijd had en die bepaald voorkomen heeft dat allerlei ongebonden figuren naar het socialisme afgleden, heeft inmiddels aan insiders duidelijk gemaakt dat ideeen alléén niet voldoende zijn om zich op den duur te handhaven.

Tegen den achtergrond van het wegblijven bij de Statenverkie- zingen vau zeer velen onzer Sympathisanten, de cijfers wijzen dat ten duidelijkste uit, stel ik anderzijds vast dat ons vermogen een capabel en realistisch beleid te voeren, een politieke partij bijeen te houden, te laten groeien in ledental en volledig functionabel op te tuigen - voornamelijk dank zij de presidente ook financieel - niet toereikend is om alle in abstracto in aanmerking körnende Nederlanders te boeien.

Op dit punt kunnen wij ons volstrekt niet verschuilen achter ons vijandige massa-communicatie-middelen of de in brede kringen van de bevolking levende instinctieve angst voor ons, historisch
volledig nuttig en rechtmatig, aandeel in het thans geenszins meer passend 19de eeuwse kapitalisme.

Er zijn n.l. velen thuisgebleven die vroeger op ons hebben gestemd en dus kennelijk hun verstand kunnen gebruiken en niet door negatieve sentimenten worden

beheerst.

Mijn stelling is intussen niet dat wij verkeerd handelden of tekortschoten. Dat waren typisch de praatjes dergenen, die nooit zelf verantwoordelijkheid voor iets hebben gedragen, en aan wie nooit gevraagd zal worden enige verantwoordelijkheid op zich te nemen.

Om het kort te formuleren: konijnen, meer specifiek rammelaars langs de kant van de weg, die met de achterpootjes hun eigen vuiltje opwerpen en alleen bijten kunnen wanneer men ze de hand in de bek steekt. Zo onverstandig zijn de meesten van ons niet.

Prettig is het te constateren dat deze knaagdiertjes inmiddels een ander adres voor hun gekrabbel zochten, en kortgeleden zelfs de Driemaster verlieten. Mijn vrees is slechts dat de heer Gruyters te intelligent is om hen toe te staan een enigszins belangrijke bijdrage tot de ontbinding vanD'66 te leveren.

Wij schoten als partij in wezen niet tekort, maar begrijpen dat wie zich op de toekomst rieht voor alles de mogelijkheden van de tijd van jaar tot jaar behoort te overzien. In die richting wordt nu al voor den nauwkeurigen waarnemer véél duidelijker en ons actieve dagelijks bestuur geeft met wetenschappelijke middelen aan serieuze en gerichte activiteiten het noodzakelijk fundament.

Een stuk geluk blijft altijd over.

Uiteindelijk wordt ons succes niet bepaald door de gunsten en gaven der communicatie-middelen, maar door de feiten - de daden die wij stellen.

Een incidentele afhankelijkheid van de wijze waarop wat wij doen en zeggen aan het publiek wordt doorgegeven is er natuurlijk wel.

En op dat punt kunnen wij veel narigheid voorkomen door voor die passages waarbij het er op aankomt korte krachtige formuleringen te kiezen die zich voor doorgeven in originali lenen.

Weinig journalisten zijn, terecht, bereid om enthousiast maar verward gewauwel op zodanige wijze in de vorm te gieten dat lezers, kijkers en luisteraars een sympathiek beeid van Poolse landdagen overhouden.

Veel medewerkers aan dag- en weekbladen, aan radio en tele- visie, sympathiseren met, of vermoedelijk sympathiseerden met D'66. Desondanks was de verslaggeving omtrent de laatste landelijke bijeenkomst dier club voor haar aanzien in het land

noodlottig. Ik kan slechts hopen dat breedsprakige verwarring- zaaiers met goede bedoelingen in onze partij hieruit hun les trekken zullen, en, zo zij dat niet opbrengen, de leiding van onze vergaderingen dat voor. hen doet. Vlijmscherpe critiek, maar critiek vôôr alles berustend op kennis van feiten en het zelf doorgedacht hebben van de materie in kwestie, is een van de heilzaamste dingen die een politicus of een partij beleven kan. Die critiek vraagt om aanmoediging, ook wanne er ze in detail niet helemaal verantwoord is.

Maar warhoofderij als uiting van misplaatste eerzucht dan wel lust om aandacht te

trekken voor een geknakt ego kan beter worden gekeerd. Interne democratie brengt niet met zich mede dat poli- tieke vergaderingen in de plaats van een psychologisch consult komen. Wie enige ervaring heeft kan zotteklap en gefundeerde onhebbelijkheid direct onder scheiden. Gefundeerde onhebbelijkheid kan een stuk levensstijl en meningsvorming voorstellen. Alleen moeten de onhebbelijken niet klagen wanneer anderen die techniek ook beheersen.

Ons motto luidt bijaldien; zonder vleugels, desnoods met vlegels.

Grosso modo zijn de perspectieven gunstig.

Ik denk in de eerste plaats aan het verheugende resultaat van een onder katholieke jongere werknemers gehouden enquête, waar een aanmerkelijk deel dier jeugd duidelijk de voorkeur gaf: in het materiele vlak aan een hoog eigen inkomen, en in het vlak der niet-stoffelijke behoeften aan de Tros en de Telegraaf boven communicatie-organen die relatief veel ruimte besteden aan indi- viduen en stromingen die zieh bewust keren tegen de bestaande maatschappelijke orde.

Tot goed verstand: mij trekt pluriforme voorlichting best aan, en ieder doet maar wat hij niet laten kan.

Ik signaleer daartegenover slechts in den meest algemenen zin dat revolutionaire vijanden der samenleving in Nederland blijkbaar bijzonder moeilijk een grip krijgen op de bevolking.

De politieke conclusie hieruit is duideli.jk.

De taak die voor ons ligt kan omschreven worden als bundelen van de zwijgende meerderheid.

Bepaald niet om de uitingen van minoriteiten tegen te gaan.

Alleen, en dat is uiterst belangrijk, de leiding der samenleving betwisten aan eerzuchtige, machtshongerige intellectuelen.

Dezulken zijn uiterst gevaarlijk in hun verfoeilijk paternalisme.

Laten wij toch goed begrijpen dat onze strijd als liberalen altijd gaat tegen de verwezenlijking van de gedachte aan wat men
in den edelsten vorm noemt den Platonischen Staat der wijzen.
De Jezuieten republiek in Paraguay.

De achtergrond van het liberale denken blijft het ongeloof in het recht der brutalen, der cellenbouwers, soms sterk en knap, om hun eenzijdige denkbeeiden aan anderen op te dringen.

Want kracht en bekwaamheid gaan te vaak samen met een fanatiek geloof in het eigen onfeilbaar zijn en het daaraan ontleende recht eigen voorkeuren met manipulerend geweld aan anderen op te leggen.

Wij vechten voor de samenleving van den gewonen man, en in dien zin zijn wij meer volkspartij dan wie dan ook. Wij weten en geloven zelf dat wij de waarheid niet in pacht hebben, dat ons bij wijze van voorbeeld eenvoudig het recht ontbreekt de Nederlandse werknemer te dwingen tot nog grotere overdracht van inkomen aan de gemeenschap om op die manier te verwezenlijken wat hij zelf niet als zijn welzijn ziet.

Rode en halfrode dwingelanden dringen hen hun mening straks op, indien wij hen die kans laten.

Natuurlijk moet iedereen die een positieve bijdrage leveren wil daartoe de mogelijkheid krijgen, in staat, maatschappij of bedrijf.

Het gaat hierbij echter om het zelf willen, niet om het creëren van functies voor academici die overigens weinig vooruit- zichten hebben.

En de werknemer die meer verdienen wil, meer in zijn eigen zak houden, is ook een verdienstelijk Staatsburger, als hij hard werkt en tot het opvoeren van de productie bijdraagt.

Dat opvoeren van de productie is een hoofdelement.

Te weinigen stellen zieh duidelijk voor ogen dat wij in verteerbaar inkomen per hoofd van de bevolking langzamerhand alleen nog op Sicilië en Sardinië voorliggen, binnen de E.E.G., en voor het overige, particulier gezien, de armoedzaaiende hekkensluiters van Europa worden.

Boeren en kleine middenstand dragen de grootste last, evenals een groot deel der gepensioneerden van particuliere bedrijven. Wettelijke voorzieningen kunnen niet te lang meer uitblijven.

In die richting ligt een hoofdtaak.

Voorts in het aanmoedigen van een kwaliteits-controle op objectieve basis ten dienste van de consumenten. Vrij kiezen vraagt om kennis van zaken, en op reclame kan het antwoord van een objectieve instaritie nodig zijn. Wij liberalen gaan uit van de vrije markt, en dienen die markt wezenlijk vrij te houden en waar noodzakelijk echt vrij te maken. Nederland doet daar al iets aan, gelukkig maar.

Duitsland is ons wat voor. De A.D.A.C., Det Duitse equivalent van de K.N.A.C., deed dezer dagen uit de doeken hoe het in dat land met auto-controle en auto-reparatie staat. Deels slecht.

Op zulke punten moet de V.V.D. uiterst actief zijn. Dat vertolkt voor een groot deel van de bevolking het begrip volkspartij veel duidelijker dan overvloedig woordgebruik van in de realiteiten des levens onervarenen omtrent gekozen minister-presidenten en burgemeesters en open te leggen ambtelijke dossiers.

Het tweede voordeel, op korte termijn te behalen, ligt m.i. in het samengaan van de Nieuwe Rotterdamse Courant en het Algeme en Handelsblad.

Nederland moet één dagblad krijgen, bij voorkeur in de combinatie van meer edities per dag, van het type Monde, Times, Neue Zürcher en Frankfurter Allgemeine. Van internationaal niveau, dat is een Nederlands belang.

Streng obgectief, ook t.a.v. onze partij, maar bij voorkeur geen schrijverij van emotionele aard, waarbij persoonlijke on- lustgevoelens en agressies tegen wat groeide de boventoon voeren.

Voor mij betekent dat een hoofdredacteur die zijn sporen elders dan in de journalistiek, bijv. als liberaal in het parlement of in de leiding ener grote onderneming

verdiend heeft.
Een man met een. diepgaande kennis van de verhoudingen in deze wereld, een man die mensen leiden kan. Ik denk aan de functie van wijlen den heer Roodhuyzen bij het vaderland.

De pers prijst als regel m.i. niet naar Verdienste of bran- merkt niet naar Verdienste, maar naar het subgectief inzicht van een man of vrouw die, misschien in haast, iets neerschreef, wat hij of zij passend acht.

Dat subjectieve inzicht kan ter wille van de meervormigheid het beste een liberaal inzicht - naar algemene strekking - zijn, want de oppositionele pers is in Nederland meer dan ruim vertegenwoordigd. Begrip brengen voor de idealen der liberale welvaarts- en welzijnsstaat in vergelijking tot ons huidig gemis aan bestedingskansen in de gezinssfeer en de daardoor veroor- zaakte onlust is geen overbodige luxe, en wat dat betreft zijn mijn verwachtingen thans hoog ge spannen.

De verhoudingen big de Nederlandse kranten brengen intussen mede dat voldoende pluriformiteit overblijven zal om het min tevreden jonge intellect het zijne te geven.

Over één ding had ik het niet: de defensie. Op dat gebied koester ik evenals de heer Koudijs en onze minister Den Toom diepe en ernstige zorgen.

Nationaal gezien, uit een oogpunt van het behoud van onze politieke vrigheid, zal het beste middel zijn om de reputatie
van een springlevende moedige partij te versterken op het terrein van de reconstructie en vernieuwing der landsverdediging - als het onvermijdelijk is eenzaam - vooraan te lopen. Maar ik vertrouw op de vaderlandsliefde en het gezond verstand van de confessionele partijen. Hun steun is ook hierin onmisbaar.

Tenslotte heb ik nog een ereplicht te vervullen. Dank te brengen aan wat in mijn ogen de grootste levende Nederlander is: Dr.W.Drees, voor de wijze waarop hij, over de 80, maar ongebroken, steeds naar voren brengt hoezeer de Partij van de Arbeid, eenmaal een onmisbaar, zi,j het somwijlen aanstootgevend, stuk in ons Nederlandse parlementaire mozaiek, haar eigen toekomst in gevaar brengt en daarmede het gezond staatkundig evenwicht.

Ik mocht niet nalaten dit kort na het uittreden uit de Partij van de Arbeid van de heer G-oedhart, kampioen der landsverdediging en van een eigen buitenlandse politiek, te onderstrepen. Socialisten met werkelijkheidszin zijn in 1970 zeldzaam aan het worden. Bijna geldt: dead as the Dodo.

D.S.1970 kan belangrijk worden, een geschikte partner, voor ons en anderen, bij een kabinetsformatie!

Maar daaromtrent weten wij in de zomer van 1971 meer.
Zelve heb ik nooit met zo rotsvast vertrouwen de toekomst van de V.V.D. tegemoet gezien.

Monolithisch,gezond, en vooral bij den tijd.
Mr.H.van Riel.

20 mei 1970.